ДЕТСКА ГРАДИНА „РОСИЦА“ ГР. ПЛОВДИВ

Район „Западен“, ул. „Явор“ 29, тел: 642-684

e-mail: rositsa@dg.plovdiv.bg, Web: http://dg-rosica.eu

Утвърждавам:……

Боряна Калайджиева – Директор ДГ „Росица“
Заповед №20/15.09.2026 г.

заличена информация на основание ЗЗЛД

ПРОГРАМА

ЗА

ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ В ДГ „РОСИЦА“

ВЪВЕДЕНИЕ
в Програмата за превенция и интервенция на насилие и тормоз

Настоящата програма е разработена в съответствие с чл.2, ал.3 от ЗПУО и на основание на заповед № РД09-5906/28.12.2017г. на Министъра на образованието на Република България.

Програмата е стратегия за създаване на сигурна образователна среда за децата в ДГ „Росица“, гр. Пловдив чрез изпълнение на единен „Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищно образование“. Тя е част от политиките на нашата институция за подкрепа на личностното развитие, чрез изграждане на позитивен организационен климат, дисциплина и развитие на позитивно настроена общност на 3-7-годишни деца, родители и учители .

Програмата включва: информативна част, механизъм за превенция и интервенция, приложения и алгоритъм за реализиране на дейностите по механизма.

Информативната част разглежда основните понятия-„насилие“, „тормоз“, видовете насилие и тормоз, признаци по които да се разпознаят.

Механизмът за превенция и интервенция съдържа цялостната политика на детското заведение при възникнали случаи на насилие и тормоз, план за превенция и интервенция, който съдържа конкретни дейности за превенция на различните равнища-институция, група, родители.

Приложенията към механизмът дават практически насоки за изследване и оценка на ситуация, начини за действие на различни нива.

Алгоритъмът описва конкретните стъпки за реализиране на дейностите по настоящият механизъм.

I. ИНФОРМАТИВНА ЧАСТ

1.Понятия за тормоз и насилие

В България в официална употреба е дефиницията на понятието „насилие“, дадена в параграф 1, т. 1-5 от допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето.

Физическо насилие е „причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето”.

Психическо насилие „са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда”.

Сексуално насилие и злоупотреба над дете според определението на СЗО е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табута на обществото”.

Пренебрегване е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.

Насилието може да бъде от възрастен към дете, между деца и от дете към възрастен.

Тормозът е специфичен вид насилие сред децата и е сред най-неуловимите форми на агресивно поведение и насилие. Не всеки акт на насилие е тормоз. Случаите на тормоз се извършват в групова среда, в присъствието на други връстници и в отсъствието на възрастни. Професор Дан Олвеус определя тормоза като „ повтарящи се във времето негативни действия от страна на един или повече деца, ученици/, когато някой умишлено причинява или опитва да причини травма, дискомфорт на друго дете чрез физически контакт, чрез думи или по друг начин". Тормозеният не може да се защити със собствени усилия, затова действието на тормоз оставя сериозни, травматични следи у децата. Тормозът не спира от самосебе си, без външна намеса.

2. Характерни особености на тормозът и насилието:

1. злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;

2. извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот;

3. повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на насилие.

3. Видове прояви на тормоз:

Физически тормоз – например, блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Вербален тормоз – словесни изрази, които имат за цел унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите. Включва подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психически тормоз – например, подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене; словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите. Когато е в група- под формата на изолиране, игнориране, изключване от групови дейности, избягване, одумване и разпространение на злобни слухове, натиск другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз.

Сексуален тормоз – представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смущаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унизителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по- екстремни форми на нападане и насилие.

Кибертормоз и кибернасилие – насилие и тормоз, които се осъществяват в дигитална среда чрез дигитални устройства. Включва създаване и разпространяването на обидни, заплашителни и подигравателни визуални материали, снимки и текстови съобщения, които уронват достойнството на детето или го унижават, снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис в интернет или по други канали без негово съгласие, кражба на самоличност /профили, обиди, разпространение на слухове в социалните мрежи др. кибертормозът не може да бъде прекратен веднага и е достъпен до голям брой хора.

Разлика между тормоз, закачки или игра между децата:

Голяма част от ситуациите на тормоз могат да бъдат овладени от самите деца или учителите. Нужно е да се разграничават случаите на игра, приятелско премерване на силите, тормоз.

4. Наблюдение на учителят за правилна оценка на ситуацията:

- Ако децата се блъскат, смеят, разменят ролите, най-вероятно става дума за игра.
- Ако едно от децата е видимо напрегнато, не се усмихва, опитва да се махне, ролите не се сменят, а другото дете е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, то най-вероятно става дума за тормоз.
- Ако детето не се чувства добре от закачките и подигравките на друго дете, деца, тогава става дума за тормоз.
- Ако детето, към което са отправени подигравки, поиска от друго дете да спре и той/тя не спре е тормоз.
- Ако детето, което дразни, продължава да дразни отново и отново, тогава става дума за тормоз.
- Ако дразненето е за нещо, което детето не може да промени– височина, носене на очила, тегло, способност да чете, атлетически способности и пр., тогава може да е тормоз.
- Ако има и други хора наоколо, които наблюдават ситуацията и се окуражават или присъединяват към ситуацията, това е тормоз.
- Ако едното дете е по- силно и по- популярно, по- голямо на възраст или по-властно и грубо, готово да приложи сила, това може да е тормоз.
- Ако се касае за приятелска игра, учителят може да се намеси и да предупреди децата да внимават да не се наранят.

Ако ситуацията бъде определена като тормоз, тогава е необходимо да се предприемат стъпките, описани в механизма за превенция.

Тормозът между деца спада към насилието над дете и се третира с мерките на Закона за закрила на детето. Според чл.7, ал.1 и 2 от ЗЗД, всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

Признаци, по които да разпознаем насилието и тормозът:

- рязката смяна на настроението и поведението – например детето става мълчаливо и боязливо.
- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;
- неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едносрични отговори;
- безпокойство и крайности в поведението - от агресивност до пасивност;
- лоша представа за себе си - децата смятат, че са заслужили насилието;
- прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;
- влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;
- незаинтересованост от обучението и чести отсъствия от детска градина;
- детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците;
- агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;
- внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;
- бягане и криене, включително бягство от детската градина;
- загуба на доверие, неучастие в общите занимания, ниска самооценка;
- занемаряване (постоянно обличане на едни същи дрехи или отказ да сресва косата си);

- склонност към прояви на сексуално поведение (имитация на сексуален акт, разголване, използване на език, свързан със сексуални действия и т.н., които са нехарактерни за съответната възрастова група деца).

II. Механизъм за превенция и интервенция на насилие и тормоз

1.Основни принципи, подходи и философия на план-механизма

Превенцията и интервенцията на насилието и тормоза в ранна детска възраст е неизменна част от политиката на ДГ „Росица“, гр. Пловдив за: осигуряване на привлекателна, безопасна среда за обучение и възпитание на децата от 3-7 години; за подкрепа за личностно развитие на всяко дете, без значение на неговите различия; за взаимодействие с родителите и обществените институции за осигуряване на качествено образование, в които детето е ценност.

Изграждането цялостна политика за ненасилие в детската градина изисква прилагането на цялостен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна образователна среда.

Политиката се реализира на равнище детска градина и на равнище детска група, като на всяко едно от тези равнища се осъществяват дейности по превенция и интервенция (реакция).

Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието. Превенцията поставя приоритет върху дейности на равнище група, например създаване на правила на групата, морално възстановяване на щета, тематични дискусии, регулярно провеждани в определено време. Дискусиите са възможност в групата да се поставят за обсъждане въпроси, които вълнуват или смущават децата, като по този начин се създава пространство за отработване на агресията чрез говорене, разиграване на ситуации, тяхното обсъждане и съответно осмисляне.

Интервенциите включват действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на тормоз, като се отчитат индивидуалните потребности на всяко дете, въвлечено пряко или косвено в ситуацията, и се прилага принципа на най-добрия интерес на детето. В по-голямата си част интервенциите включват отговора на детската градина при възникнали ситуации на тормоз.

Хуманно-личностният подход в образователната среда изисква при превенция на насилие и тормоз да се спазват ред принципи, които произтичат от субекта- детето, а именно: уважение и толерантност, зачитане на достойнството, подкрепа и сътрудничество, отговорност, информираност, емпатия, превенция на агресивното поведение и др.

Осигуряването на позитивна култура и климат в детската градина се базира на принципите за приемане на различията и разнообразието, приобщаващото образование, споделяне и обсъждане на теми по проблема, насърчаване на добрите взаимоотношения и уважение в общността. Системният принцип, изисква последователни усилия за възпитаване у децата на социални умения, които не допускат насилие и тормоз във взаимоотношенията.

За сигурна образователна среда и нулева толерантност към насилие и тормоз е необходимо да се спазва принципа за непрекъснато обновяване, модернизация на педагогическата среда, предоставяща възможност за групови дейности и предпоставка

за изява на позитивно поведение. В обучението следва да се прилагат форми за екипна съвместна дейност, за сметка на дейности със съревнователен елемент, да се прилагат интерактивни методи, които дават възможност за изява на всяко дете, споделяне и индивидуален напредък.

При прилагане на образователните стратегии и дейности за интервенция на насилие и тормоз в детската градина се имат предвид принципите за системност и регулярност при вписване и изясняване на случаите, при прилагане на мерките и следващите действия. Последователните стъпки за разбиране на последиците от насилието и тормоза включват мерки за подкрепа на децата за справяне с неприемливо поведение, които не наблягат на наказанието.

При изграждане на институционален подход, мрежа от взаимовръзки и взаимодействие за изграждане на сигурна среда, институцията спазва принципите за взаимодействие с родителите ,институциите, координация и последователност на действията, обмяна на съществуващият опит, оценка и проследяване на ефективността на цялостната политика за превенция и интервенция на насилието и тормоза в детската градина.

ПЛАН - МЕХАНИЗЪМ
ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА

2. Основни цели на план-механизма в детската градина

1. Повишаване на осведомеността на всички участници във възпитателно-образователния процес за насилието като неприемливо поведение.

2. Разработване и прилагане на система за превенция на случаите на насилие и тормоз между децата, която осигурява позитивен климат за общуване и взаимодействие в детската градина.

3.Разработване и прилагане на система за интервенция, която разяснява правилата и процедурите при проява на насилие или тормоз в детската градина.

4.Разработване на система за предоставяне на подкрепа на пострадалите и въвлечените в ситуации на насилие и тормоз.

5.Провеждане на външни обучителни форми, споделяне на добър опит и сътрудничество с организации, служби, институции при работа със случаи на насилие и тормоз в детските институции.

6. Създаване на механизъм за проследяване на ефективността от дейностите по превенция и интервенция.

3.Мерки за реализиране на сигурна образователна среда

3.1Дейности по превенция на насилието

1.Създаване на Координационен съвет за справяне с насилието и тормоза между децата в ДГ „Росица“, гр. Пловдив.

ПЛАН

ЗА РАБОТАТА НА КООРДИНАЦИОННИЯ СЪВЕТ ПО ПРОГРАМАТА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА СРЕД ДЕЦАТА НА ДГ „РОСИЦА“, ГР. ПЛОВДИВ

I.Координационният съвет/КС/ за справяне с насилието и тормоза между децата в ДГ „Росица“ отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията на педагогическия екип в ситуации на преднамерена агресия и системно упражняване на насилие и тормоз от деца.

Състав на Координационния съвет: Съставът се ръководи от педагогически специалист, определен от директора и включва учители, родители, педагогически съветник ,психолог.

Председател: Елена Христозова – старши учител ДГ

Членове: 1. Антония Пиндева – учител ДГ
2. Пенка Лалова – старши учител ДГ

II.Целите на Координационния съвет са:

1.Да се изгради системна политика за противодействие на тормоза и насилието сред децата на територията на ДГ „Росица“, като част от Координационния механизъм за взаимодействие между различните институции, подписали Споразумение за сътрудничество и координиране на работата на териториалните структури за закрила при случаи на деца, жертви или в риск от насилие и при кризисна интервенция.

2.Повишаване сигурността на децата в ДГ „Росица“, двора и района около детската градина и създаване на благоприятна образователна среда.

III.Задачи на КС:

1. Планира дейностите за превенция и интервенция на насилието и тормоза сред децата в детската градина и определя рисковите фактори за децата.
2. Обсъжда и регистрира споделен опит при случаи на насилие в групите и предприема мерки за ефективна реакция спрямо участниците и подкрепа на личностното им развитие.
3. Извършва оценка и анализ на рискови за децата ситуации.
4. Обсъжда на Педагогически съвет резултатите от оценката и набелязва подходящи дейности за изграждане на сигурна образователна среда и предотвратяване на рисковите фактори за деца, застрашени от тормоз и насилие.

IV. Правила за работа на КС

Разпределението на правата, задълженията, процедурите и подходите на участниците в КС е както следва:

1. Председателят отговаря за регулярните и инцидентни заседания на КС.
2. Членовете на КС следят за изпълнение на Плана за дейността през учебната година.
3. Основни принципи са координирането на действията на всички членове на КС и взаимното споделяне на пълната информация по отделните случаи.
4. По неясни или спорни въпроси КС да се обръща към Директора на детската градина.
5. За всеки случай се води документация, описваща интервенцията на ниво ДГ и следващите мерки за възстановяване и укрепване на физическото и психично здраве на детето- жертва или в риск от насилие.
6. Членовете на КС осъществяват дейността си според разпределението на конкретни ангажименти, описани в механизъм за действие.

V. Заседания КС

1. Заседание на КС за определяне на задълженията на членовете, на правила и механизми за дейността на КС.

Срок: до 15 октомври на текущата година
отг. Председателя

2. Обсъждане на текущи въпроси и информация от учители в групи.

Срок: при нужда през текущата година
отг. КС

3. Оценка и анализ на ситуацията в ДГ „Росица“, планиране на дейности за изграждане на сигурна образователна среда./Инструменти за оценка-Приложение 4/

Срок:В началото и края на УГ
Отг. КС

4.Участие в междуведомствените мултидисциплинарни екипи на местно ниво.

Срок: при нужда
отг. Председателя

VI. ПЛАН НА ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА В ДГ „РОСИЦА“, ГР. ПЛОВДИВ

Дейности на ниво група

1. Оформяне на кът в група с информация за деца и родители от ДГ – Права и задължения на родителите, правила на поведение на децата в групата.
   Срок: начало на УГ
   Отг. Учители в група

2. Провеждане на подходящи обучителни ситуации, ролеви игри, групова работа, срещи, стимулиращи позитивните социални контакти с връстниците, в които се говори за ненасилие в общуването и дейността. Темите могат да бъдат: „Права и отговорности на децата“, „Кога, как се чувствам“, „Помогни на приятел“ , „Какво е добро, какво е зло“ и други.
   Срок: до 30 април на текущата година
   Отг. Учители в група

3. Създаване на механизми за реагиране и изясняване на всеки случай на насилие. Тематични срещи с родители.
   Срок: 15.09. – 31.05. на текущата година
   Отг. Учители в групи

Дейности на ниво институция
Вписват се в годишния план на институцията.

1. Актуализиране на Етичен кодекс на общността.
   Срок: м. Септември
   Отг: учителите

2. Изработване на правила на поведение и ценности на всяка група и вписването им в Правилника за дейността на институцията.

Срок: м. Октомври
Отг. Учителите, КС

3. Водене на „Регистър" за регистриране на подадените сигнали за случаи на насилие между децата

Срок: 15.09. – 31.05. на текущата година
Отг.: Председателя на КС

4. Провеждане на индивидуални и групови консултации с деца жертва или извършители на насилие.

Срок: постоянен при нужда
Отг.: КС , учители

5. Дискутиране на реални казуси от живота в ДГ свързани с насилието между деца.

Срок: 15. септември – 31. май
Отг. Учители, КС, директор

6. Повишаване на квалификацията на педагогическия персонал за превенция и справянето с насилието и тормоза.

Срок:15.септември-31 май
Отг. Директора, КС

Дейности на ниво общност /с родителите/

1. Поддържане на връзка с дирекция „Социално подпомагане", отдел „Закрила на детето" , Детска педагогическа стая, ЦПЛР

Срок: 15 септември – 31 май
Отг.: КС, учители по групи
Директор

2. Изработване и разпространяване на флаери сред родителската общност с информация за начините за разпознаване на насилието сред децата.

Срок: 31 май на текущата година
Отг. КС

3.2 Дейности по интервенция на насилието

Дейности на ниво институция

Вписват се в годишния план на институцията.

1. Водене на дневник със случаи и процедури за управление на информацията, който се съхранява при член от КС, определен със заповед на директора. В него се документират ситуации, съответстващи на второ и трето ниво от класификатора./Приложение 1/

Срок: При нужда
Отг. Директора, КС

2.Анализ на ситуации от второ и трето ниво и даване на становище за индивидуална или групова работа на дете в риск, по смисъла на ЗПУО и ЗЗД. Даване на становище и насочване към допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете в риск./Приложение1/

Срок: При нужда
Отг. Директора, КС

3.Иницииране на работа по случай от трето ниво при деца в риск, включително насочване на случая към други служби. Незабавно уведомяване на директора.

Директорът, по преценка, уведомява Дирекция „Социално подпомагане“–отдел „Закрила на детето“ или полицията. /Кога, кой, къде подава сигнал за дете в риск-Приложение3/

Срок: При нужда
Отг. Директора, КС

Дейности по интервенция на ниво група

1.Обсъждане между децата и учителя на възникнал проблем, с цел неговото изясняване и намиране на решение.
2.Съвместни действия между учителя , психолога или външни специалисти за организиране на допълнителни занимания с цялата група.
3. Използване на посредник при решаване на конфликти.
4. Провеждане на тематични родителски срещи.

Срок: при нужда
Отг: учителите

Дейности по интервенция с родители

1.Тематични родителски срещи за запознаване с политиката и механизма за превенция и интервенция на насилие и тормоз в детската градина.

Срок: 30.10.2026г.
Отг. учителите по групи

2.Покана към родители, които да представят своите професии, хоби, интереси, така, че да представят връзката между образование и професия.

Срок: 30.03.2027г.
Отг. учителите по групи

3.Идентифициране на родители, които могат да бъдат полезни, като осъществяват връзка между детската градина, ЦПЛР, други организации и институции, да участват в тематични инициативи- психолози, социални работници, медиатори, лекари.

Срок: 28.02.2027г.
Отг. учителите по групи

В случай на интервенция, когато родителят съдейства:

1.Уведомяват се родителите на участващите деца за случилото се, както и за предприетите мерки за решаване на ситуацията.
2. Добре е разговорът да започне от силните страни на детето и след това да се представи ситуацията.
3.Останалите родители от групата също се информират за случката с цел изясняване на неизвестните и сваляне на напрежението.
4.Не се допуска критика и неглижиране на другото дете от страна на родители.
5.Разговорът трябва да бъде конструктивен, основан на партньорство, като всеки може да представи своята гледна точка, да бъдат изведени договорености- какво ще предприеме всеки, какъв резултат да се очаква. По преценка учителят дава препоръки, насочва към консултация със специалист, при необходимост.

В случай на интервенция, когато родителят не съдейства:

1.Учителят се обръща към КС, където се обсъжда случая и се взема решение.
2. Уведомяване на Директора за решението.

Ресурсна обезпеченост:

1.Ръководството на институцията осигурява:
- ежегодно обучение на служителите по теми, свързани с насилието и тормоза.
- при липса на специалисти за интервенция на насилието и тормоза, трябва да се осигурят специалисти, обучени за интервенция.
-информация, материали за наличните ресурси в общността.

2.МОН е необходимо да осигурява:
-проучване на необходимост от квалификация на педагогическите специалисти по темата за интервенция при насилие и тормоз.
-обучения чрез включване на теми, свързани с насилие и тормоз, в Националната програма за квалификация, посредством оперативни програми и др.

Настоящият документ има характер на задължителен при разработване на цялостната политика и програми, свързани с насилие и тормоз, и при справяне в случай на насилие и тормоз.

Приложения:

Приложение 1:Класификация на формите на насилие и тормоз и предприемане на съответните действия.
Приложение 2:Насоки за интервенция
Приложение 3: Кога, кой и къде може да подава сигнал за дете в риск?
Приложение 4:Примерни инструменти за оценка

Настоящият план е приет на педагогически съвет с Протокол №1 от 15.09.2026 г.

Боряна Калайджиева
Директор на ДГ „Росица"